

Jaume Coll Mariné / Quanta aigua clara als ulls de la veïna

Jaume C. Pons Alorda / Núvol

Avui dimecres 1 d'octubre a les 20:30 a l'hOriginal (Carrer Ferlandina 29) es presenta el poemari *Quanta aigua clara als ulls de la veïna*, de Jaume Coll Mariné, publicat a Edicions de 1984. Una obra sorprenent que serveix per donar testimoni d'una veu hiper-sòlida, a cavall entre el classicisme controlat i una mística esquarтерada, que definitivament s'haurà d'anar seguint.

Jaume Coll Mariné | Foto Adrià Plana

A l'acte d'avui s'hi ha d'anar obligatòriament. O almenys hi haurà d'anar tot aquell que s'interessi per obres impactants que generen un abans i un després. Aquest poemari és una de les propostes més interessants de l'any. Sens dubte. Un volum lúcid, viu, però també profundament arrelat a una tradició, la catalana, amb la que dialoga de tu a tu com un clàssic jove i alhora desafiant. O batallador com sols ho pot ser un jove, que ara mateix ha fet un cop de puny sobre la taula i declara la seva vàlua. I cal que se'n parli més. Francament, atureu el que esteu fent i endinseu-vos dins d'aquest bosc obscur de sensacions austeres, hipnòtiques, que és *Quanta aigua clara als ulls de la veïna* de Jaume Coll Mariné. Sé cert que m'ho agraireu.

Ja el t d'intencions. araciix esdevenir gran, immens, portentue esteu fent i endinseuv- Coll Marin es produeix el col·lapse. s. I no nóitol és tota una declaració d'intencions. Un homenatge a J.V.Foix, perpetuador dels patrons i adorador de la llibertat, exaltat pel nou i enamorat del vell, un autor capaç d'instruir-se dins del trobadorisme exacerbant per assumir una rotunda obra il·luminada per les claredats de l'avenir i de les noves vies que ell mateix va obrir per ser transitades. Jaume Coll Mariné accepta el desafiament, i s'hi llença amb aquests 37 poemes centrals acompanyats d'un pòrtic, on ell mateix s'explica a través d'ell i dels seus mestres, i d'una clausura que, a la manera de les poètiques zenitals i introspectives de Víctor Sunyol, dialoga amb les coordenades obsessives d'una pedra, obra a llapis d'Antonio Bartra, que també serveix de portada. D'on apareix aquest dibuix? Un altre enigma que genera llegüera.

Com Foix, però també com Bartomeu Rosselló-Pòrcel o Joan Ferraté, degudament estimats i també homenatjats com a ànimes propagadores, Jaume Coll Mariné ha portat a terme un treball compulsiu, però a passa lenta i confiada, a l'hora d'escriure aquesta obra. Es nota. No hi ha fissures. Res que sobri. Tot està calculat al mil·límetre i sembla més el treball d'un autor en plena maduresa que no pas el primer poemari independent d'una de les joves veus més interessants de l'actualitat. Especial atenció mereix la part dedicada a Maria Mercè-Marçal, aquest seguit de poemes nascuts a partir dels versos de la coneguda autora, ja que es tracta d'un monument exhaustiu a un tipus de poesia molt oral, però profunda, que recorda a les cançons de tonalitats populars. Crec que un autor essencial de la generació dels anys 70 com Miquel Descot no està tan allunyat d'aquesta proposta, i sé cert que s'hi sentiria plenament identificat. Però qui no es pot sentir identificat amb un poemari que t'agafa dels pulmons i de la llengua i que t'introdueix dins d'un món atàvic i salvatge sense que en puguis escapar? Sembla recurrent, trobant-nos en el seu centenari, però Joan Vinyoli també ressona, aquí dins.

Tan acostumats estem a la poesia urbana que llegir una obra d'aquestes característiques et provoca un sotrac sincer. El que fa Jaume Coll Mariné, segurament sense ni tan sols plantejar-s'ho, és tornar als orígens. Per això el seu poemari és veritablement atàvic, i s'acobla a aquests ritmes lents, pausats, on tot sembla que tingui el seu lloc i el seu paper, lluny del caos i dels moviments massa ràpids. La seva poesia, rural però no ruralitzant, agrària sense arribar al bucolisme, és un cant a la natura, un cant pur. Però alerta, no es tracta de caure víctimes del romanticisme i de les seves tàctiques, l'obra de Coll Mariné és cruel en justa mesura, melancòlica sense haver de ser nostàlgica, respectuosa amb l'avior però, i aquesta és la seva màxima virtut, és també irònica, original, iconoclasta.

No pretén un retorn idíl·lic a la natura, el que ell proposa són formes de mirar més lentes, assossegades, que vulguin disposar-se a la quietud de l'instant i del reconeixement. Potser, fins i tot, un poquet més de finor humorística. I, a partir d'aquí, generar una alquímia del pensament. Qualsevol poema en dóna fe, d'aquesta capacitat seva transformativa, palauifabriana fins i tot. En certa manera, *Quanta aigua clara als ulls de la veïna* és una mostra excepcional de com el fet de construir una baula amb el passat pot donar dels seus millors fruits. I, encara que la varietat de temes tractats en els poemes ens faci pensar en més un recull de poemes que no un poemari, sempre hi podem trobar un fil subtil que ens va lligant al seu esquelet. Sí, tal i com ja feia el més gran alquimista. Aquí en teniu una mostra emocionant amb el poema "Jo, com tu, sóc aquell":

*Jo, com tu, sóc aquell que enyora Déu,
que volta places, colls, buscant ramats
de cabres seques, d'ossos bruns, de gats
enormes collinflats de cantar breu;*

*aquell que, sol, empeny el món pels fats
més bruts, que dorm en horts colgats de neu,
en llacs de boira, en camins nous... És meu,
potser, aquest vidre mòlt? I els seus estats?*

*En cada gra m'hi veig: sóc un cavall
enmig de fum i rou, em torno el bleix
que em surt del nas i envolto, en cercle beix
que tot ho pot, Na Bàrbara i el gall*

*que dels renills me'n féu la nit; i avall,
em fons, al fons d'un riu. I tu ets un peix.*

Formalment és perfecte. Semànticament és capaç d'indagar en el misteri, i oferir resultats nous. Es tracta, certament, de tot un triomf d'una poesia que és antiga i ultramoderna al mateix temps. Flueix com un riu, sí, sense estralls. Francament impressionant pel que fa al seu domini absolut. I, tot i que reconec que jo sóc molt visceral i que m'agraden les obres que també ho són, la contenció de *Quanta aigua clara als ulls de la veïna* em fa pensar en un animal atrapat en un manicomi i que s'està intentant donar d'hòsties fins a morir o fins que pugui trobar una escaleta per on escapar. I només tenir aquesta sensació ja m'agrada i em fa estremir.

És curiós comprovar com alguns dels autors més joves de l'actualitat (aquests ja nascuts dins la dècada dels anys noranta, recordem que Jaume Coll Mariné va néixer al 1989) són uns autèntics i extrems formalistes de la forma. A excepció d'Irene Solà, de Gabriel Ventura o de Misael Alerm, que han decidit emprendre una lluita a favor de l'experimentació més desfermada, autors com Adrià Targa, Glòria Coll, Marc Rovira,

Pere Vilanova, Edgar Alemany, Gerard Cisneros o Carles Morell ara mateix estan seguint, com Jaume Coll Mariné, una àrdua feina d'acoblar els seus pensaments a models clàssics molt marcats, pautadíssims. Han llegit, diria que fins i tot devorat de forma caníbal, respectuosa i impúdica al mateix temps, les obres que els precedeixen, les han acceptat i introduït dins del seu codi genètic, i a partir d'aquí caminen cap a noves exposicions. I jo us asseguro que estaré atent al que facin. Ells són el futur, però sobretot són el present.

Com una pel·lícula d'Albert Serra, però diferent, *Quanta aigua clara als ulls de la veïna* de Jaume Coll Mariné és un crit a la necessitat d'alentir el pas i un manifest, una gesta intrèpida i personal on s'intueix una nova veu que espero pugui fer empelt. Potser, qui sap, dins seu trobem la clau o un convit a intentar tornar a surar dins una humana mesura on els gestos es mesuraven en detalls i no en bytes. Sigui com sigui, el resultat és un dels volums més venturosos que es poden haver llegit darrerament. No el deixeu escapar. Us ben asseguro que val el seu preu en or i en muntanyes farcides de diamants i hematites.